

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 218/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o spojených ústavných sťažnostiach obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 30. júla 2021 a proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 25. októbra 2021 takto

rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 30. júla 2021 a výrokom II uznesenia Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 25. októbra 2021 o zamietnutí sťažnosti **porušené boli**.
2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 30. júla 2022 **zrušuje** a vec **vracia** Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.
3. Výrok II uznesenia Okresného súdu Bratislava II č. k. 25Cb 101/2011 z 25. októbra 2021 **zrušuje** a vec **vracia** Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.
4. Sťažovateľke **priznáva** náhradu trov konania **871,15 eur**, ktorú **je povinný** Okresný súd Bratislava II zaplatiť jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavné sťažnosti a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 13. októbra 2021 (Rvp 2107/2021) a 19. januára 2022 (Rvp 133/2022) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu z 30. júla 2021, ktorým okresný súd sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie (Rvp 2107/2021), a II. výrokom uznesenia z 25. októbra 2021, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie (Rvp 133/2022). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd obe napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 2/2022 z 2. februára 2022 spojil obe konania vedené ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2107/2021 a sp. zn. Rvp 133/2022 na spoločné konanie ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2107/2021.

3. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovateľka bola žalujúcou sporovou stranou v konaní o vrátenie kúpnej ceny z dôvodu odstúpenia od zmluvy pre vady dodaného tovaru. Okresný súd rozsudkom č. k. 25Cb 101/2011 z 28. júna 2018 jej žalobu zamietol. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 1Cob/26/2019 zo 17. februára 2021 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

4. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a podľa § 241 CSP. Okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie v sume 16 350 eur. Sťažovateľka z dôvodu nedostatku prostriedkov požiadala o priznanie oslobodenia od platenia poplatku za dovolanie, priložila formulár o majetkových pomeroch, daňové priznania, súvahu a výkaz ziskov a strát za rok 2020 a výpisy z účtu za obdobie január až jún 2021 na preukázanie svojich majetkových pomerov.

5. Okresný súd napadnutým uznesením z 30. júla 2021 sťažovateľke oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie nepriznal s odôvodnením, že „... nepreukázal, že to jeho majetkové pomery odôvodňujú. Podľa účtovnej závierky k 31.12.2020 majetok žalobcu predstavuje sumu 143.017,- eur, pričom žalobca podľa daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za rok 2020 dosiahol pozitívny hospodársky výsledok (6.360,43 eur). Vzhľadom na uvedené majetkové pomery súd dospel k záveru, že žalobca musí byť schopný zaplatiť súdny poplatok za dovolanie v sume 16.340,- eur, preto mu oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.“. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka 13. októbra 2021 ústavnú sťažnosť vedenú pod sp. zn. Rvp 2107/2021.

6. Okresný súd následne uznesením č. k. 25Cb 101/2011 vydaným vyšším súdnym úradníkom 16. septembra 2021 zastavil dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd obsadený sudcom napadnutým uznesením č. k. 25Cb 101/2011 z 25. októbra 2021 tak, že zamietol návrh sťažovateľky na prerušenie konania do skončenia konania vedeného ústavným súdom a druhým

(napadnutým) výrokom sťažnosť proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom zamietol ako nedôvodnú. V odôvodnení v podstatnom uviedol:

„Nakoľko žalobca ani po právoplatnosti uznesenia o jeho neoslobodení od súdnych poplatkov súdny poplatok za dovolanie nezaplatil, súd napadnutým uznesením dovolacie konanie zastavil a žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania. Žalobca vo svojej žiadosti neuviedol žiadne relevantné dôvody, pre ktoré by malo mať napadnuté uznesenie vady, uviedol len, že nedisponuje finančnými prostriedkami na zaplatenie súdneho poplatku a nepriznaním oslobodenia od súdnych poplatkov mu tak súd odoprel prístup k dovolaciemu konaniu... Súd právoplatne rozhodol o žiadosti žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie uznesením zo dňa 30.07.2021, v ktorom dostatočným spôsobom zdôvodnil, prečo jeho žiadosti nevyhovel. Keďže voči uvedenému uzneseniu zákon opravný prostriedok neprípúšťa, toto nadobudlo právoplatnosť dňa 13.08.2021. Vzhľadom k tejto skutočnosti a tomu, že žalobca nezaplatil ani následne súdny poplatok za dovolanie, súd v súlade so zákonom dovolacie konanie zastavil, čo náležite odôvodnil v napadnutom uznesení. Keďže súd postupoval v súlade so zákonom pri vyhotovení napadnutého uznesenia a žalobca v sťažnosti ani nepoukázal na žiadne vady tohto uznesenia, len nesúhlasil s predchádzajúcim uznesením tunajšieho súdu, ktorým mu súd právoplatne nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, súd podanú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.“

7. Toto uznesenie bolo sťažovateľke doručené 16. novembra 2021 a podala proti nemu 19. januára 2022 ústavnú sťažnosť vedenú pod sp. zn. Rvp 133/2022.

II.

Sťažnostná argumentácia

8. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľky je nesúhlas so zamietnutím jej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, pretože v konaní preukázala, že nedisponuje dostatočnými finančnými zdrojmi na jeho úhradu. Okresný súd napriek tomu ustálil, že je schopná poplatok zaplatiť, a na tom základe jej nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku a následne dovolacie konanie pre nezaplatenie poplatku zastavil.

9. Sťažovateľka namieta najmä, že v konaní riadne listinnými dôkazmi preukázala svoje majetkové pomery, ktoré jej objektívne neumožňovali zaplatiť súdny poplatok v sume viac ako 16 000 eur, po tom, čo už rovnakú sumu zaplatila za konanie v prvom a odvolacom stupni. Záver súdu o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku bol založený iba na zistení, že majetok sťažovateľky bol k 31. decembru 2020 v sume 143 017 eur a za rok 2020 dosiahla hospodársky výsledok 6 360,43 eur. V dôsledku toho mala byť sťažovateľka údajne schopná zaplatiť sumu 16 340 eur ako súdny poplatok za dovolanie. Dosiahnutie pozitívneho hospodárskeho výsledku v predchádzajúcom roku pritom neznamená, že sťažovateľka si vytvorila úspory v takejto sume. Pre zistenie jeho pomerov nemá daná informácia žiaden význam. Navyše, ani tieto prostriedky by nestačili na úhradu vyrubeneho súdneho poplatku. Súd nezohľadnil, že podľa predložených výpisov z účtu síce sťažovateľka počas mesiacov január – marec 2021 ešte mala nejaké peňažné prostriedky (v sume cca 2 000 eur), v mesiacoch apríl – jún 2021 však už bola v strate so záporným stavom na účte. Nie je zrejmé ani to, ako mal sťažovateľke na zaplatenie súdneho poplatku splatného do 10 dní od doručenia výzvy súdu slúžiť jej majetok pozostávajúci z nehnuteľností

a hnutelných vecí potrebných na podnikanie (prevádzku pracovne). Súd nemôže od sťažovateľky očakávať, že kvôli úhrade súdneho poplatku predá časť nehnuteľného majetku nevyhnutne potrebného na výkon podnikania. Zároveň by to musela urobiť tak expresne, aby stihla desaťdňovú lehotu na jeho zaplatenie. Záver súdu o nepriznaní oslobodenia je preto podľa sťažovateľky iracionálny a arbitrárny. Súd nevzal do úvahy predložené dôkazy o tom, že majetkové pomery sťažovateľky jej skutočne neumožňujú jeho zaplatenie. Pri posudzovaní oslobodenia od súdneho poplatku vôbec neprihliadol na jeho výšku, aj keď majetkové pomery strany mali byť skúmané práve v korelácii k výške súdneho poplatku (I. ÚS 289/2017). Objektívne posúdenie finančnej situácie nemôže byť založené iba na hypotetickej možnosti zaplatiť súdny poplatok, ale musí vychádzať zo skutočností preukázaných v konaní (I. ÚS 295/2020). Dôvody rozhodnutia predstavujú podľa názoru sťažovateľky svojvoľný výklad § 254 CSP, ktorým súd bráni efektívnemu prístupu sťažovateľky k dovolaciemu prieskumu.

10. Vo vzťahu k napadnutému II. výroku uznesenia z 25. októbra 2021 sťažovateľka namieta najmä, že bolo vydané na základe a v nadväznosti na uznesenie o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku, ktoré považuje za arbitrárne a ústavne neakceptovateľné, pretože bráni efektívnemu prístupu k dovolaciemu súdu. Považuje ho za priamo závislé svojou existenciou od skoršieho rozhodnutia o nepriznaní oslobodenia.

11. Ústavný súd sťažnosti sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 218/2022 z 10. mája 2022 ich prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

12. Predseda okresného súdu sa k sťažnostiam vyjadril listom č. k. 1Spr/54/2022 z 1. júna 2022, v ktorom v podstatnom uviedol, že pri rozhodovaní o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku za dovolanie sudca vychádzal z podkladov a listín predložených sťažovateľkou a napadnuté rozhodnutie riadne odôvodnil (ods. 6 uznesenia). V postupe vyššieho súdneho úradníka pri vydávaní uznesenia o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku sudca nenašiel žiadne pochybenia a napadnutým uznesením z 25. októbra 2021 zároveň zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania z dôvodu podania ústavnej sťažnosti z 11. októbra 2021. Aj toto rozhodnutie obsahuje podrobné odôvodnenie. Z obsahu ústavných sťažností vyplýva, že sťažovateľka sa v skutočnosti domáha toho, aby ústavný súd opätovne vecne posúdil jej návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za podané dovolanie, čo je neprípustné. Predmetné uznesenia sú riadne odôvodnené a zároveň nevykazujú znaky arbitrárnosti, preto považuje predseda okresného súdu ústavné sťažnosti za nedôvodné.

III.2 Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

13. Zúčastnenou osobou v konaní pred ústavným súdom je obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá bola sporovou stranou v napadnutom konaní. Ústavný súd jej listom z 18. mája 2022 zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska v lehote 14 dní obe ústavné sťažnosti sťažovateľky a uznesenie o ich prijatí na ďalšie konanie. Zúčastnená osoba svoje procesné oprávnenie nevyužila.

III.3. Replika sťažovateľky

14. Sťažovateľka v podaní zo 16. júna 2022 reagovala na stanovisko predsedu okresného súdu tak, že uviedla: „... *predseda OS BA II namieta, že sťažovateľ sa neprípustne domáha ústavnoprávneho prieskumu napadnutých uznesení z hľadiska (ne)oslobodenia od súdnych poplatkov. Takýto ústavnoprávny prieskum považuje bez ďalšieho za neprípustný. S uvedeným názorom sa nestotožňujeme a v celom rozsahu odkazujeme na našu argumentáciu obsiahnutú v ústavnej sťažnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že neoslobodenie sťažovateľa od súdneho poplatku za riadne a včas podané dovolanie má v tomto prípade za následok nelegitímne odmietnutie spravodlivosti, považujeme ústavnú sťažnosť nielen za prípustnú zo všeobecného hľadiska, ale aj za dôvodnú z hľadiska konkrétnych okolností prípadu.*“

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či nedošlo v napadnutom konaní k takému arbitrárnemu a formalistickému hodnoteniu zisteného skutkového stavu – majetkových pomerov právnickej osoby a jej schopnosti uhradiť poplatok za dovolacie konanie, ktoré by viedlo k odopretiu prístupu k dovolaciemu súdu, teda k ústavne neakceptovateľnému stavu.

17. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09). Pod prílišným formalizmom sa rozumie taká interpretácia ustanovenia, pri ktorej striktné trvanie na formálnych stránkach práva neplní žiadnu rozumnú funkciu, ale naopak, popiera samotný zmysel a účel právnej úpravy (m. m. IV. ÚS 19/2012).

18. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). K porušeniu práva na spravodlivý proces dochádza aj vtedy, ak všeobecný súd urobí právny záver, ale nevysporiada sa so skutočnosťou, zohľadnenie ktorej je podstatné alebo nevyhnutné na právne posúdenie veci. Rozhodnutie obsahujúce takéto odôvodnenie je svojou povahou arbitrárne.

19. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Za arbitrárne, resp. nedostatočne zdôvodnené je treba považovať rozhodnutie všeobecného súdu aj v situácii, keď všeobecný súd svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (I. ÚS 154/2005).

20. Ústavný súd, vychádzajúc z príloh k ústavným sťažnostiam, ktoré mal k dispozícii aj okresný súd, a z odôvodnenia napadnutého uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (citovaného v bode 5 tohto nálezu), konštatuje, že okresný súd sa obmedzil na zistenie majetkovej podstaty sťažovateľky, ktorá je nevyhnutná na realizáciu jej podnikania (prevádzka právovne) a zistenie pozitívneho hospodárskeho výsledku ku koncu predošlého kalendárneho roku, ktorý však svojou výškou zodpovedá približne jednej tretine výšky poplatkovej povinnosti. Z uvedených skutočností bez bližšieho zdôvodnenia uzavrel, že nie je dôvod na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie ani v časti.

21. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok z 19. júna 2001 vo veci Kreuz proti Poľsku, bod 60; obdobne aj II. ÚS 281/2017) vyplýva, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok v súvislosti s podaním civilnej žaloby nemôže byť považovaná za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré by bolo samo osebe nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na druhej strane, výška poplatku posudzovaná vo svetle osobitných okolností daného prípadu vrátane povinnosti dotknutej osoby poplatok v takejto výške zaplatiť, ako aj fáza konania, v ktorej bolo takéto obmedzenie prístupu aplikované, sú faktory, ktoré zohrávajú svoju úlohu pri rozhodovaní, či tejto osobe bolo alebo nebolo zachované právo na prístup k súdu (napr. rozsudok z 28. 10. 1998 vo veci Aït Mouhoub proti Francúzsku, bod 57; rozsudok z 13. 7. 1995 vo veci Tolstoy-Miloslavsky proti Spojenému kráľovstvu, bod 63).

22. Objektívne posúdenie finančnej situácie nemôže byť založené iba na hypotetickej možnosti zaplatiť súdny poplatok, ale musí vychádzať zo skutočností preukázaných v konaní (I. ÚS 295/2020). Zároveň nesmie byť výška poplatkovej povinnosti pre poplatníka likvidačná, v takom prípade nemožno trvať na úhrade súdneho poplatku, resp. na jej úhrade v celom rozsahu. Inak by ustanovenie o priznaní oslobodenia nemalo zmysel a neplnilo by zamýšľaný účel. O také prípady ide, napr. ak by z dôvodu úhrady poplatku bolo nevyhnutné predat' nehnuteľnosť, na bývanie v ktorej je poplatník odkázaný. Primerane aplikované na podnikateľský subjekt, ak by bol odkázaný na predaj jedinej prevádzkarne, bez ktorej svoju podnikateľskú činnosť nemôže realizovať, ako v tomto prípade.

23. Sťažovateľkou preukázaný finančný zostatok (cca 6000 eur) ani za predpokladu, že by bol v celosti použitý na úhradu súdneho poplatku, *prima facie* nepostačuje na jeho úhradu v celom rozsahu (cca 16 000 eur). Ak teda okresný súd bol toho názoru, že majetkové pomery priznanie oslobodenia neodôvodňujú, a to ani z časti, bolo jeho povinnosťou odôvodniť, z akých preukázaných skutkových okolností vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, keď k tomuto záveru dospel tak, aby bol myšlienkový postup preskúmateľný a logicky nadväzovalo právne posúdenie na skutkový stav veci. Právne úvahy okresného súdu uvedené v napadnutom

uznesení tieto atribúty nespĺňajú. Pri posudzovaní oslobodenia od súdneho poplatku vôbec neprihliadol na jeho výšku, aj keď majetkové pomery strany mali byť skúmané práve v korelácii k výške súdneho poplatku.

24. Ústavný súd preto hodnotí odôvodnenie uznesenia o nepriznaní oslobodenia sťažovateľky od súdneho poplatku ako arbitrárne vo vzťahu k právnej úvahe a hodnoteniu predložených dôkazov o majetkových pomeroch sťažovateľky. Zároveň napadnuté uznesenie možno vyhodnotiť ako neprípustne formalistické bez zohľadnenia všetkých relevantných okolností popierajúce zmysel a účel inštitútu oslobodenia, čo tiež neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Ústavný súd preto vyslovil porušenie uvedených práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od poplatku za dovolanie (bod 1 výroku nálezu).

25. Vo vzťahu k napadnutému II. výroku uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania je potrebné konštatovať, že je priamo závislé od vysporiadania sa s poplatkovou povinnosťou sťažovateľky a bez opory v uznesení o nepriznaní oslobodenia nemôže samostatne obstať. Preto vyslovenie porušenia základných práv sťažovateľky nepriznaním oslobodenia má za nevyhnutný následok vyslovenie porušenia základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, najmä v časti odopretia prístupu sťažovateľky k dovolaciemu súdu, aj vo vzťahu k napadnutému výroku o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania (bod 1 výroku nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Napadnutým uznesením okresného súdu o nepriznaní oslobodenia došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky, preto ústavný súd toto uznesenie okresného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

28. Úlohou okresného súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o dôvodnosti žiadosti sťažovateľky o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku za dovolanie tak, že sa riadne vysporiada s predloženými listinnými dôkazmi o majetkových pomeroch a konzistentne popíše svoje úvahy, ktoré ho viedli k záveru o schopnosti úhrady poplatku za dovolanie, aj so zreteľom na to, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

29. Napadnutý výrok uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku je v dôsledku zrušenia výroku o neoslobodení sťažovateľky od poplatku predčasné (bez právneho základu), a preto ho ústavný súd zrušil a vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu (výrok 3 tohto nálezu). Samotné uznesenie vyššieho súdneho úradníka o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nebolo predmetom ústavného prieskumu.

30. Nad rámec uvedeného považuje ústavný súd za vhodné dodať k námietke okresného súdu o nevyčerpaní prostriedkov nápravy vo vzťahu k časti uznesenia o nevyhovení žiadosti o prerušenie

konania (výrok I uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania), že táto časť uznesenia nebola ústavnou sťažnosťou napadnutá ani v jej petite, ani sťažnostnou argumentáciou, preto netvorí predmet prieskumu ústavného súdu a (ne)vyčerpanie prostriedkov nápravy vo vzťahu k tomuto výroku nie je relevantné pre posudzovanie ústavnou sťažnosťou napadnutej časti uznesenia o zamietnutí sťažnosti proti zastaveniu konania.

V.

Trovy konania

31. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby (prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti v roku 2021 a vyjadrenie v roku 2022) v pôvodnom konaní v celom rozsahu vrátane režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Vo veci spojenej na spoločné konanie rozhodnutím ústavného súdu postupom podľa § 13 ods. 3 vyhlášky ústavný súd priznal náhradu trov v rozsahu jednej tretiny za dva úkony právnej služby (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti v roku 2022) vrátane režijného paušálu. Takto určená suma predstavuje celkom, spolu s DPH, sumu 871,15 eur (výrok 4 nálezu).

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu